

Jakub Eberle, Vladimír Handl

Strategie české politiky vůči Německu

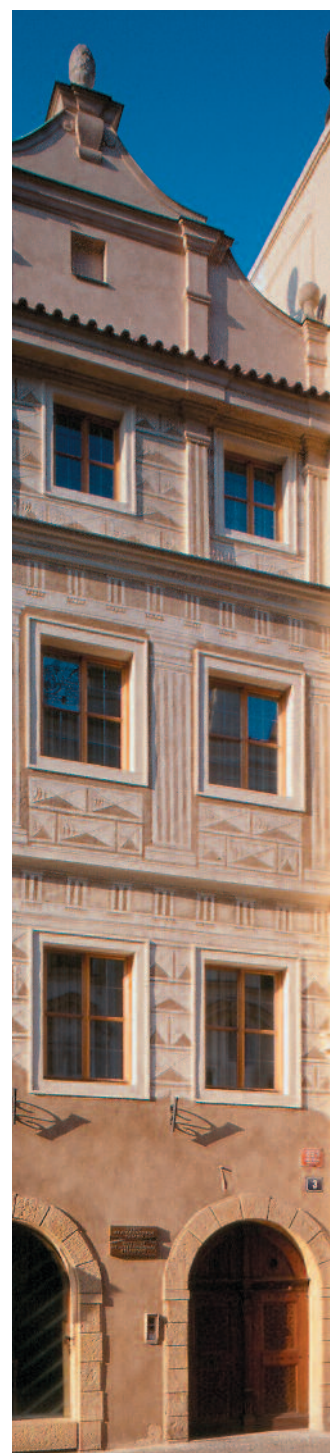
SHRNUTÍ A DOPORUČENÍ

Dlouhodobá strategie české politiky vůči Německu v současnosti chybí. O politice vůči SRN nelze uvažovat mimo její evropský kontext.

Je v zájmu ČR usilovat o „více Evropy“? Je posílení Berlína příležitostí pro těsnější vzájemné vztahy?

Úspěšná politika se musí řídit promyšlenou kombinací některých ze čtyř ideálně-typických strategií – prohlubování, renacionalizace, následování a vyvažování.

Doporučení pro českou zahraniční politiku: Vzhledem k možnostem malého státu, vzájemné závislosti a pozitivní roli SRN v evropském prostředí je nejvýhodnější prohlubovat EU a následovat Německo.

Úvod

2

Cílem tohoto policy paperu je otevřít debatu o dlouhodobé strategii české zahraniční politiky vůči Německu, a to v těsném vztahu k jejímu evropskému kontextu. Česká zahraniční politika nepostrádá jen koherentní vizi svých zájmů či hodnot, jak je často oprávněně namítáno. Chybí jí také analýza možných strategií, které by jako malý či středně velký stát mohla využívat. Tyto dva problémy jsou přitom úzce propojeny: koncepční otázky typu „co hájíme?“ či „kým chceme být?“ si nemá valný smysl klást bez toho, abychom se zároveň ptali, jaké možnosti se nám v současném světě nabízejí. Zájmy a hodnoty tedy nejen určují strategii, ale reálně možné strategie zároveň strukturují debatu o tom, jaké hodnoty a zájmy má smysl hájit. Předkládaný text k tomuto propojení přistupuje právě od možných strategií českého postupu vůči SRN. Klíčová hodnotová či zájmová dilemata jsou pak diskutována v kontextu těchto jednotlivých cest, kterými se česká zahraniční politika může ubírat.

Představeny a zhodnoceny jsou zde čtyři ideálně-typické strategie vycházející z odpovědí na dvě klíčové otázky: Přejeme si Evropskou unii integrovanější, nebo naopak chceme usilovat o její rozvolnění a návrat klíčových kompetencí na národní úroveň? Považujeme Německo za klíčového evropského partnera a chceme jej následovat, nebo je pro nás posílení Berlína spíše výzvou či problémem, který je třeba vyvažovat? Text přináší náčrt jednotlivých dilemat a možností. Jeho cílem není přinést detailně propracované odpovědi, ale především navrhnout vodítko pro další strukturování odborné a politické debaty. Navržené otázky a strategie proto mohou posloužit jako odrazový můstek pro diskusi i těm, kteří nesouhlasí s naším normativním doporučením, že česká strategie by v sobě měla spojoval požadavky „více Evropy“ a „více Německa“.

Východiska

Německo a Evropská unie jsou hlavními orientačními body české zahraniční politiky. Jejich význam je určen již vlivy, které může ČR ovlivnit jen nepatrně, tedy geografickou polohou a ekonomickou, společenskou i bezpečnostní provázaností. Role SRN a EU je ovšem patrná i v politické rovině. Současná zahraničněpolitická koncepce označuje Unii za „základní rámec pro uskutečňování české zahraniční politiky“ a SRN za „klíčového partnera ČR“. Jakkoliv se pohledy relevantních politických sil v mnohém liší, žádná z nich nezpochybňuje tyto rámcové teze.

Naše argumentace se odráží od dvou východisek. *Za prvé, vzájemný vztah obou hlavních koordinát české zahraniční politiky se v posledních letech proměnil. Role SRN*

vzrostla a Berlín má tak v EU mnohem silnější slovo. Evropa spoléhá na německé vedení, a to nejen v ekonomické, ale i v bezpečnostní politice (viz řešení krize na Ukrajině). Prosazují se německé ideje a recepty, např. co se ordoliberalního přístupu ke vztahu státu a ekonomiky týče. Tento proces není hladký ani jednosměrný a nesledujeme tedy plynulý vznik „německé Evropy“. Spolková republika totiž ovlivňuje evropské dění nejen jako „špilmachr“, ale také jako hráč, jehož síla dokáže proti sobě spojit ostatní státy (např. jihoevropské koalice v měnové politice, V4 v uprchlické otázce).

Dochází přitom k podstatným změnám v samotné německé politice: v konstitutivní politice Berlín

prosazuje posilování EU. Nejde nicméně o klasickou federalizační tendenci, protože hlavní směr posilování EU realizuje SRN prostřednictvím mezivládní spolupráce. Německo na sebe přitom bere vedoucí a koordinační roli, kdy hledá půdorys shody v EU a snaží se na něm integraci rozvíjet. Německo pro ČR tedy představuje hlavního garanta *statu quo* v podobě liberálního evropského řádu. Z českého hlediska proto dochází k hlubšímu provázání evropské politiky a vztahu k SRN. Silněji než dříve platí, že na česko-německé vztahy nelze pohlížet mimo kontext české evropské politiky.

Druhým východiskem je, že ČR nemá v těchto otázkách rozpoznatelnou středně- či dlouhodobou strategii. Nacházíme se tedy v neuspokojivé situaci, kdy dochází k proměně v nejbližším mezinárodním prostředí, avšak ČR chybí vodítko, jakým způsobem postupovat. Praha ztrácí schopnost být pro Berlín strategickým partnerem (nejen) v otázkách evropské politiky. To se nejlépe ukázalo, když ČR nedokázala zohlednit význam vzájemného vztahu ve své pozici ke dvěma zásadním otázkám evropské politiky, tedy záchraně Řecka a uprchlické krizi. V obou případech tak krátkodobá a nacionálně zaměřená politika převálcovala možné dlouhodobější zájmy ve vztahu k Německu a EU. Absence koncepčního uvažování tak z ČR dělá reaktivního a zranitelného hráče.

K lepší koordinaci česko-německých vztahů má od roku 2015 přispívat také společný strategický dialog, který doposud sehrál roli hlavně v koordinaci resortních aktivit a krizové komunikaci v otázkách migrace a uprchlictví. Pro plnohodnotné – tedy skutečně strategické – využití tohoto slibného formátu je však zapotřebí, aby do něj ČR vstupovala s promyšlenou a stabilní vizí vzájemných vztahů. Taková koncepce musí být formulována na politické úrovni. Iniciátorem a moderátorem diskuse, která k ní povede, by ale mohl být aparát Ministerstva zahraničních věcí ČR jakožto koordinátor česko-německého dialogu.

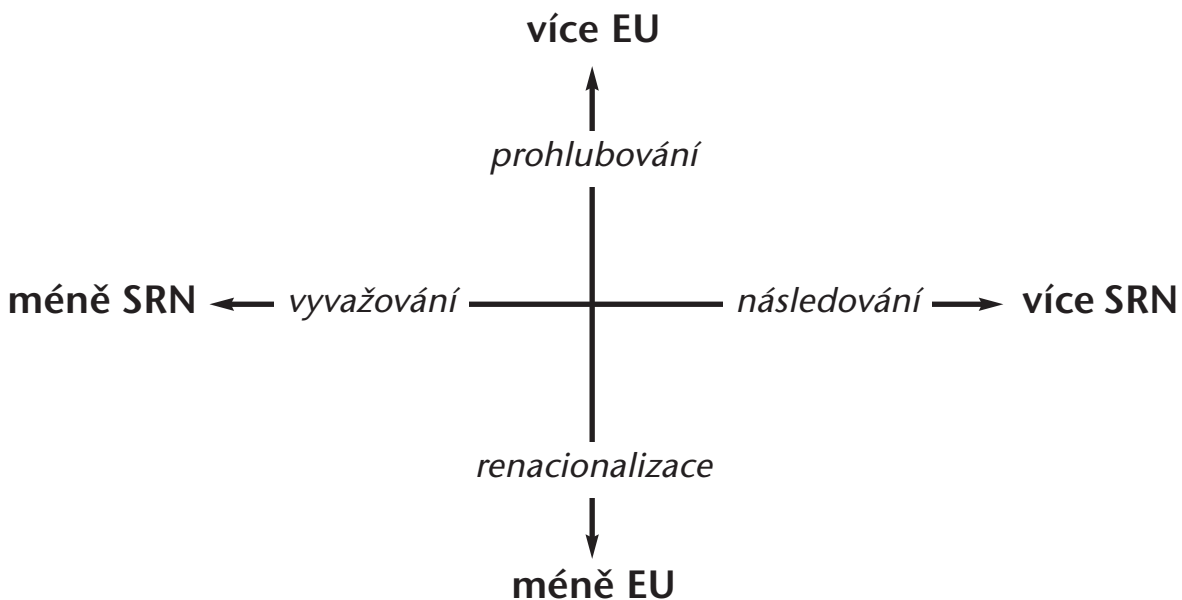
Vzájemný vztah obou hlavních koordinát české zahraniční politiky se v posledních letech proměnil. Role SRN vzrostla a Berlín má tak v EU mnohem silnější slovo.

Čtyři cesty české zahraniční politiky

Česká republika by měla strukturovat své strategické uvažování o vztahu k SRN podle dvou zásadních otázek. *První z nich vede po linii „více Evropy“ versus „méně Evropy“.* Tato otázka je tedy širší a obecnější, protože se týká prostředí (struktury), ve kterém jsou česko-německé vztahy realizovány. Evropská unie prochází proměnou a stále častěji dochází k diferenciované integraci a vzniku různých verzí evropského „jádra“, především pak okolo eurozóny. Je v tomto kontextu v zájmu ČR usilovat o hlubší integraci a být součástí projektů, které ji realizují? Nebo je současný vývoj naopak možností zabrzdit, obrátit či rozvolnit vývoj evropské integrace (nebo alespoň účast ČR v ní) a přenášet kompetence zpět na národní úroveň? Na základě odpovědi na tyto otázky se nabízejí dvě ideálně-typické strategie: *prohlubování EU a renacionalizace.*

4

*Druhá otázka vede po linii „více Německa“ versus „méně Německa“ a hledá tedy konkrétnější vodítko pro vztah k SRN. Je posílení Berlína příležitostí, kterou by měla ČR využít pro těsnější vztahy i bližší koordinaci v evropské, zahraniční i bezpečnostní politice? Jinými slovy, je dominantní role našeho největšího souseda příznivá pro české zájmy a je tedy vhodné Německo následovat v jeho vedení? Nebo je německá síla pro ČR naopak problémem, výzvou či ohrožením, kterému je třeba čelit a vyvažovat jej skrze alternativní koalice? Také zde najdeme dvě protichůdné strategie: *následování a vyvažování* německého vlivu.*

Český vztah k Německu v jeho neodmyslitelném evropském kontextu tak můžeme zjednodušeně popsat pomocí těchto dvou různých, avšak protínajících se os. Můžeme si tak definovat čtyři ideálně-typické cesty, které vymezují směr a určují mantinely pro mnohem komplexnější a pragmatičtější prosazování politiky ČR. Promyšlená zahraniční po-

litika by si měla definovat svou strategii tak, aby se odpovědi na obě výše zmíněné otázky vzájemně doplňovaly a posilovaly. Následující stránky diskutují, jaké zájmy je možné skrze jednotlivé strategie prosazovat a jaké jsou jejich výhody a nevýhody.

a) Prohlubování

Podpora dalšího prohlubování evropské integrace (komunitní či mezivládní metodou) či dokonce federalizace EU dává smysl, pokud bude ČR přesvědčena, že zájmy českých občanů jsou lépe zastoupeny jejich zahrnutím v integrovanějším evropském celku. Česká republika z existence EU i mnoha společných politik asymetricky profituje, což se týká např. kohezních politik či čtyř svobod. Stejně jako dalším novým členským státům se jí však doposud nedaří prosazovat své zájmy (ani třeba zástupce do klíčových pozic v institucích EU) tak dobře, jako třeba menším zemím západní Evropy. Cílem této strategie by tedy byla jakási „beneluxizace“, kdy by česká exekutiva byla schopná zajistit zájmy občanů ČR především díky jasné artikulaci a kvalitní koordinaci vlastní pozice, dobré přípravě politiků i diplomatů a chytrému vyjednávání v evropských strukturách.

Ve vztahu k Německu by tento postup sledoval klasickou koncepci „svázání“ potenciálního hegemo-

na sítí různě formalizovaných pravidel a institucí, a to komunitních či mezivládních. Česko-německé vztahy by se tak postupně evropeizovaly. Na národní úrovni by zůstala jejich sousedská dimenze, tedy řešení otázek infrastruktury, přeshraniční kriminality, životního prostředí či regionálního rozvoje (i když i tyto otázky by byly řešeny v kontextu EU, zejména co se finančních nástrojů týče). Na evropské úrovni by pak obě strany řešily otázky vnější i vnitřní bezpečnosti (např. včetně azylové a imigrační politiky), zahraniční politiky vůči třetím zemím, zahraničního obchodu vně i mimo EU či energetiky.

Výhody prohlubování by z českého hlediska spočívaly především v možnosti „uploadovat“ české preference a zájmy na úroveň silnějšího evropského celku. Podmínkou pro dosažení toho by ovšem byla schopnost hodnoty a zájmy ČR jasně artikulovat a naučit se je lépe prosazovat v mezivládních i nadnárodních institucích EU. Další výhodou je vyvažování závislosti na Německu skrze posilování provázanosti české politiky s Unií jako celkem či jejími různými „jádry“.

Nevýhody je možné spatřovat zejména v omezení zahraničněpolitické autonomie a státní suverenity. Otázkou ovšem je, do jaké míry můžeme v dnešním propojeném světě o těchto principech stále ještě hovořit, tím spíše pak v případech malých a středních stá-

Výhody prohlubování by z českého hlediska spočívaly především v možnosti „uploadovat“ české preference a zájmy na úroveň silnějšího evropského celku.

tů. Významnější slabinou strategie prohlubování je celoevropská absence veřejné podpory, která je pak obzvláště silná právě v ČR. Zbrklé prohlubování EU, zvláště pak ve formalizované v podobě nových smluv, by tak v dnešní době mohlo vyústit naopak v další oslabení legitimacy evropského projektu či dokonce chaos v případě odmítnutí takové změny prostřednictvím národních referend. (Právě proto ostatně upřednostňuje i německá politika posilování EU cestou mezivládní spolupráce.)

b) Renacionalizace

Renacionalizace, neboli snaha zbrzdit a/nebo se alespoň vyvázat z dalšího prohlubování evropské integrace a naopak přenášet klíčové pravomoci zpět na národní úroveň, by byla logickou strategií při přesně opačné analýze českých zájmů. Tento postup by tedy dával smysl v případě, že by se česká politika domnívala, že prostředí současné či ještě integrovanější EU je pro Česko nepříznivé. V logice této úvahy se ČR nedokáže trvale prosazovat v kontextu širšího společenství a musí naopak často ustupovat zájmům os-

Nevýhodou renacionalizace je pak paradoxně větší závislost na Německu i zachování míry závislosti na EU jako celku, avšak již bez možnosti využít pro vyjednávání evropské instituce či přímo ovlivnit jejich hlasování.

tatních, kteří Česku vnucují své politiky. Krajní verzí takové strategie je volání po opuštění EU a „švýcarizaci“ Česka. Ve vztahu k Německu by tato cesta vedla k posílení bilaterální dimenze na úkor dimenze evropské.

Za výhodu je možné považovat posílení suverenity národních institucí ČR, které by ve znovuzís-

kaných pravomocích již nemohly být přehlasovány. Jak ovšem ukazují příklady zemí s nižším stupněm integrace (Velká Británie, Irsko) či mimo EU (Norsko, Švýcarsko), jejich národní vlády jsou často dotlačeny přijmout tytéž ústupky „dobrovolně“, a to výměnou např. za přístup k unijnímu trhu. Je tedy otázkou, jaký by toto formální posílení suverenity mělo reálný dopad na možnost prosazovat skutečně nezávislou politiku.

Nevýhodou renacionalizace je pak paradoxně větší závislost na Německu i zachování míry závislosti na EU jako celku, avšak již bez možnosti využít pro vyjednávání evropské instituce či přímo ovlivnit jejich hlasování. Česko má v EU hlas odpovídající své střední velikosti, v oblastech mimo nadnárodní rámec však stojí proti silnějším státům osamocená. V rámci EU jej i zde chrání určitá pravidla a zvyklosti, kdy státy většinou nebývají ostrakizovány či přehlasovávány. Renacionalizace s sebou přináší oslabování těchto rámců. V krajním případě vystoupení z EU by pak ČR s Unií vyjednávala z pozice, která by vůči evropskému kolosu připomínala trpaslíka, čemuž by opět odpovídala i její síla (viz norský příklad „faxové demokracie“). V podobné pozici by pak byla i vůči SRN, kde by se nemohla opřít o vnitrounijní koalice či zmírňující vliv evropských institucí.

Česká republika navíc ani nemá komparativní výhody Norska či Švýcarska, vycházející mj. z jejich jedinečných ekonomických potenciálů.

c) Následování

Strategie následování a podporování německého vedení v Evropě – ale šířeji i německé role ve světě – se opírá o sázku na dlouhodobý překryv českých a německých zájmů. Česká republika by se profilovala jako spolehlivý partner SRN, který je ochoten se v rozhodujících otázkách konstitutivní politiky i zásadních politikách regulativních stabilně účastnit společných koalic v EU (popř. NATO, OSN a dalších organizacích) či dokonce pomáhat při jejich tvorbě. To v žádném případě neznamená rezignaci na vlastní politické priority či jejich podřízení německým, ale spíše změnu nástrojů a stylu. Role spolehlivého spojence umožňuje vychýlení od kurzu vedoucího státu, nikoli ale otevřený konflikt. Česká republika by usilovala o prosazení svých preferencí mezi preference německé. Své výhrady či odlišné postoje by asertivně komunikovala v bilaterální diplomacii, ale zdržovala by se hlasité opozice či vytváření protikoalic. Česko by tak zobchodovalo trvalou důvěryhodnost a rámcovou podporu za ochotu SRN přebírat a prosazovat české zájmy v rámci svých širších koalic.

Výhodou této cesty je možnost získat velmi silného spojence a amplifikovat tak český zájem skrze jeho zapřažení za „německou lokomotivu“.

Pro Německo jsou trvalí a důvěryhodní spojenci důležití nejen díky převažující kultuře spolupráce a konsensu, která se přenáší z vnitřní politiky do zahraniční, ale také díky rostoucímu odporu, který německá síla vyvolává u jiných států EU. Zatímco pro ČR by tedy bylo výhodné, že by její zájmy byly součástí stejného balíčku jako zájmy německé, pro SRN by přidaná hodnota spočívala v zabalení německých priorit do multilaterálního obalu a s tím souvisejícím oslabením reaktivních protiněmeckých sentimentů. Pro naplnění těchto výhod ale musí být splněny tři podmínky, a to rámcově podobná definice zájmů na české i německé straně, schopnost české diplomacie prosazovat se ve vztahu k SRN a přítomnost dalších států v této trvalé koalici.

Nevýhody strategie následování SRN se odvíjejí od nesplnění těchto podmínek. Pro ČR tak nemá smysl orientovat se na německou politiku, pokud si své zájmy či hodnoty definuje jiným směrem, nedokáže si je prosadit, nebo kdyby na straně Německa zůstávala dlouhodobě sama. Pak by se skutečně ocitla v podřízeném, pokud ne přímo polokoloniálním postavení, což rozhodně není žádoucím stavem. Velkou výzvou a tedy možným problémem této strategie je pak její komunikace vůči české veřejnosti, zvláště pokud se její názory budou výrazněji odlišovat od těch německých (viz dnešní situace s uprchlí-

Česko by tak zobchodovalo trvalou důvěryhodnost a rámcovou podporu za ochotu SRN přebírat a prosazovat české zájmy v rámci svých širších koalic.

ky). Obhajoba vstřícného a smířlivého postoje by pak vyžadovala velkou dávku politického umu i odvahy – a to často bez ohledu na to, jaké reálné benefity by tato politika přinášela či nepřinášela.

d) Vyvažování

Vyvažování SRN a snaha oslabovat německý vliv v EU by byla vhodnou cestou, pokud by ČR chápala německou sílu jako výzvu či hrozbu, popř. pokud by došlo k rozkolu mezi formulacemi českých a německých klíčových zájmů. Logickou reakcí by pak byla snaha vytvářet alternativní, či přímo protiněmecké koalice se zeměmi v rámci i mimo EU (vzorem zde mohou být proamerická „koalice ochotných“ z irácké krize či visehradský blok v krizi uprchlické). Česká republika by tedy byla překážkou či brzdou německé politiky.

Vyvažování SRN a snaha oslabovat německý vliv v EU by byla vhodnou cestou, pokud by ČR chápala německou sílu jako výzvu či hrozbu, popř. pokud by došlo k rozkolu mezi formulacemi českých a německých klíčových zájmů.

Tento přístup by mohl být uplatňován v rámci stálejších seskupení, např. V4 či širěji pojatého „východního křídla“, ale i v rámci ad hoc spojení.

Výhody vyvažujícího přístupu bychom našli především v emancipaci české politiky od německé. Česko by tak mohlo otevřeně a razantně čelit návrhům, které by se nekryly s jejími zájmy, a bránit se

tomu, co kritici označují za ekonomický či morální imperialismus. Velkým otazníkem, jenž nabádá ke skepsi vůči vhodnosti takovéto strategie, jsou opět reálné možnosti nezávislého rozhodování v situaci, kdy je vzájemné ekonomické, společenské i bezpečnostní propojení obou zemí tak vysoké, jako je tomu mezi ČR a SRN. Důslednému vyvažování by tedy muselo předcházet úsilí o cílené oslabení těchto vazeb a tedy celkovou reorientaci české ekonomiky a společnosti, což však může politika ovlivnit jen do velmi omezené míry.

Hlavní nevýhodou této strategie je paradoxní nárůst závislosti ČR na jiných partnerech. Česká republika nebude mít nikdy tak silný koaliční potenciál, aby mohla sama formovat protiněmecké koalice. Pokud by se připojovala k takovým seskupením jiných zemí, tak pouze vymění jednu závislost za jiné. Nejdůležitější zásadou vyvažování je totiž nutnost vyhnout se účasti ve slabší koalici, či dokonce zůstat osamocen. Ze všech čtyř možností by tedy šlo o nejnáročnější strategii z hlediska nároků na výkon české diplomacie, která by musela neustále vyjednávat s celou řadou partnerů zároveň a být schopná odhadovat jejich často momentální změny preferencí na základě lepší nabídky od konkurence. Kromě toho se zde nabízí klíčová otázka, kteří partneři by potenciálně měli s ČR dlouhodobě společné – a zároveň od SRN odlišné – zájmy. Poslední desetiletí nabízí

hned několik českých zklamaných nadějí ve vztahu k těmto případným partnerům, např. Spojeným státům a Velké Británii.

Závěr: Více Berlína, více Bruselu

Hlavním cílem tohoto textu bylo definovat klíčová dilemata české politiky vůči SRN, navrhnout strukturu pro další debatu a identifikovat možné strategie. Námi navržené cesty jsou ideálními typy, ukazujícími čtyři základní směry, kterými se ČR může vydat, a to na základě politického zhodnocení svých priorit a zájmů. V rámci každé z nich najdeme řadu variací – je např. zcela jistě možné být pro posílení mezivládní spolupráce v EU a zároveň odmítat federalizaci, či naopak usilovat o rozvolnění evropské integrace a současně trvat na členství ČR v Unii. Strategie lze také různými způsoby kombinovat.

Text tedy především definoval hlavní otázky, o nichž by měla být vedena odborná a politická debata. Bylo by ovšem alibistické vynechat náš vlastní normativní pohled, podle kterého je nejlepší cestou pro ČR kombinace prohlubování evropské integrace a následování vedení SRN v Evropě i ve světě. Vedle vlastních preferencí ohledně evropského projektu (na který pohlížíme pozitivně) či ve vztahu k německému zahraničněpolitickému mainstreamu (který považujeme za rozumný a pro ČR příznivý) se tato odpověď opírá i o širší analýzu determinant české zahraniční politiky.

Jakožto malý či středně velký stát nemá ČR mnoho co získat ze strategií renacionalizace či vyvažování.

V úzce propojeném světě role národních vlád obecněji klesá, protože mají jen omezené možnosti vlastními prostředky ovlivňovat transnacionální kapitálové toky, migrační pohyby, zločinné či teroristické sítě či klimatické změny. Tím spíše to platí pro zemi malou, ale zároveň těsně provázanou se svým prostředím. Toto prostředí vytváří vzájemné závislosti, kterých se ČR jen tak nezbaví. V rámci většího celku se ale může efektivněji podílet na jeho podobě či alespoň regulaci. Česká republika tak profituje z existence EU – která se dnes již opět nejeví jako samozřejmá a nezvratitelná – i širšího liberálního světového řádu, jehož je SRN evropským pilířem.

Chytře zvolená kombinace strategií prohlubování a následování pak může přispět k pro ČR nejvýhodnějšímu mixu: své preference tak může zároveň „zapřáhnout“ za zájmy Německa jakožto silného mezinárodního hráče, ale příliš silný německý vliv kompenzovat skrze prohlubování evropské integrace. Výrazné prohloubení – či dokonce fede-

Česká republika tak profituje z existence EU – která se dnes již opět nejeví jako samozřejmá a nezvratitelná – i širšího liberálního světového řádu, jehož je SRN evropským pilířem.

ralizace – EU sice není ve střednědobém výhledu pravděpodobné, vzhledem k jeho výhodnosti pro občany malých států jej však považujeme za žádoucí normativní horizont a korektiv pro dlouhodobé cíle ČR. Hlavním krátkodobým otazníkem, který si ČR bude muset vyjasnit ohledně svého vztahu k evropskému prostředí, je přijetí či odmítnutí eura.

Česká republika a Spolková republika Německo mají také dlouhodobě celou řadu společných zájmů, a to v ekonomické i bezpečnostní oblasti. Hospodářské propojení z ČR dělá součást německého ekonomického prostoru. Daří-li se německé ekonomice, pak se daří i české. Strukturální role ČR jakožto „montovny“, odkud je přidaná hodnota odvá

Pro ČR by tedy v těchto případech byl „uploading“ vlastních zájmů na SRN ideální strategií, pro obě země pak kooperativní EU vhodným politickým kontextem.

děna za hranice, nám mnoho radosti nepřináší – jde však primárně o téma pro domácí politiky (hospodářská, daňová, školská, vědecko-výzkumná apod.), ne bilaterální vztahy.

Ke konvergenci dochází v bezpečnostní politice, kdy mají obě země

stejný zájem na řešení velkých geopolitických otázek, např. ohledně stabilizace Blízkého východu (naposledy v souvislosti s migrační krizí), pokračování transatlantické vazby či čelení ruskému tlaku ve východní Evropě (ideálně za současného zachování ekonomické a politické spolupráce). Společná témata se pak nabízejí i v případě vnitřní bezpečnosti, kde obě země musí řešit boj proti organizovanému zločinu při zachování volného pohybu v schengenském prostoru. Pro ČR by tedy v těchto případech byl „uploading“ vlastních zájmů na SRN ideální strategií, pro obě země pak kooperativní EU vhodným politickým kontextem.

Doporučení

Z naší úvahy vyplývají čtyři hlavní doporučení, která shrnují argumentaci tohoto textu a naznačují, kterým směrem by se odborná a politická debata o české politice SRN měla ubírat.

- Česká republika by měla jasně formulovat svou dlouhodobou strategii politiky vůči Německu. Berlín je naším klíčovým partnerem, ČR však chybí ucelená analýza možností i limitů dlouhodobé spolupráce. Tato debata musí být vedena nejen na odborné, ale především pak na politické úrovni. Jejím moderátorem může být Ministerstvo zahraničních věcí ČR.

- Nad českou politikou vůči SRN nelze uvažovat bez jejího evropského kontextu. Strategické uvažování by se tedy mělo odrazit od odpovědí na dvě klíčové otázky: Je v zájmu ČR usilovat o „více Evropy“? Je posílení Berlína příležitostí pro realizaci těsnějších vztahů a bližší koordinace v evropské, zahraniční i bezpečnostní politice?
- Úspěšná politika by měla být založena na promyšlené kombinaci některých ze čtyř strategií, které vycházejí z odpovědí na předchozí otázky. Těmito strategiemi jsou prohlubování, renacionalizace, následování a vyvažování.
- Podle názoru autorů je pro ČR nejvýhodnější strategie založená na kombinaci prohlubování EU a následování Německa, a to z hlediska omezených možností malého státu, vzájemným závislostem a pozitivní roli evropského řádu, jehož je SRN nejvýznamnějším garantem.

Jakub Eberle je výzkumným pracovníkem Ústavu mezinárodních vztahů a zástupcem šéfredaktora odborného časopisu New Perspectives.

e-mail: eberle@iir.cz

Vladimír Handl je výzkumným pracovníkem Ústavu mezinárodních vztahů.

e-mail: handl@iir.cz

Autoři děkují Vítu Dostálovi, Václavu Kopeckému, Michalu Kořanovi a Michalu Šimečkovi za jejich cenné připomínky a komentáře.